

Universiteit
Leiden
The Netherlands

'Help, ik heb de loterij gewonnen, wat nu?' Perikelen rondom de tienjaarstermijn

Sonneveldt, F.

Citation

Sonneveldt, F. (2016). 'Help, ik heb de loterij gewonnen, wat nu?' Perikelen rondom de tienjaarstermijn. *Fiscaal Tijdschrift Vermogen*, 2016(10), 14-16. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/71535>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/71535>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

44. 'Help, ik heb de loterij gewonnen, wat nu?' Perikelen rondom de tienjaarstermijn

Onlangs wendde zich tot mij de heer A die de hoofdprijs in een buitenlandse loterij heeft gewonnen. Dit heeft hem een nettobedrag van € 50.000.000 opgeleverd. De heer A is 75 jaar oud en weduwnaar. Zijn vier nichtjes, de kinderen van zijn vooroverleden zus, zijn vermoedelijk zijn erfgenamen. Hij heeft begrepen dat hun verkrijgingen te zijner tijd in Nederland zullen worden onderworpen aan een erfbelastingtarief van 40%. Ook al zal voor hen na belastingheffing een substantieel bedrag resteren, vindt de heer A dit toch wel ingrijpend. Hij is los van dit feit van plan zich in een zonniger klimaat te vestigen om zijn laatste jaren te slijten. Hij denkt daarbij aan Frankrijk of Spanje, maar hij staat ook open voor andere opties. Hij vroeg mij te bezien wat de mogelijkheden zijn vanuit het perspectief van de erfbelasting.

In deze bijdrage zal hoofdzakelijk aandacht worden besteed aan de mogelijkheden voor de heer A op erfbelastinggebied.

1. Inkomstenbelasting

Door de plotselinge vermogensvermeerdering zal de heer A naast een potentiële erfbelastingproblematiek ook worden geconfronteerd met de jaarlijkse vermogensrendementsheffing in Nederland. Dit zal voor het jaar 2017 een belastingaanslag van ruim € 800.000 aan inkomstenbelasting betekenen. In deze bijdrage ligt de nadruk op de erfbelasting, maar duidelijk is dat ook de inkomstenbelastingaspecten de aandacht verdienen.

2. Tienjaarstermijn

In zijn algemeenheid ontkomt de heer A bij verhuizing naar Frankrijk of Spanje niet aan de Nederlandse tienjaarstermijn uit art. 3 lid 1 Successiewet 1956, ervan uitgaande dat hij de Nederlandse nationaliteit bezit. Na zijn emigratie naar deze landen zal Nederland nog tien jaar onbeperkt erfbelasting kunnen heffen, alsof de heer A nog in Nederland woont. Deze termijn geldt zowel voor de schenk- als erfbelasting. In Frankrijk zal overigens eveneens erfbelasting worden geheven. Het hoogste marginale tarief in de verhouding oom-nichtje bedraagt daarbij 45%. Dit leidt ertoe dat zowel Nederland als Frankrijk erfbelasting heft gedurende de tienjaarstermijn.

Nederland zal op grond van het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 een vermindering verlenen, maar dit betekent niet altijd dat de dubbele belasting

volledig wordt opgeheven. Dit hangt samen met het feit dat Nederland een zogenoemde 'ordinary credit' verleent. Daarbij gaat Nederland uit van een tweetal limieten waarbij de laagste van de twee als vermindering geldt. De eerste limiet bestaat uit de in het buitenland geheven belasting. De tweede limiet wordt gevormd door de Nederlandse belasting die wordt geheven op grond van het feit dat Nederland de woonplaatsfictie hanteert. Voor zover het Spanje betreft, hoeft geen of nauwelijks dubbele belasting op te treden, daar Spanje voor de heffing van de erfbelasting aansluit bij de woonplaats van de verkrijger en niet van de erflater. Hierbij geldt als uitgangspunt dat de vier nichtjes in Nederland wonen. Dit betekent dat na het verstrijken van de tienjaarstermijn Nederland niet meer heft en Spanje slechts kan heffen ten aanzien van daar gelegen situsgoederen. Daarbij dient te worden bedacht dat Spanje een ruim situsbegrip hanteert.

3. Andere mogelijkheden

Naast Frankrijk en Spanje bestaan er andere mogelijkheden. Daarbij speelt een aantal factoren een rol. Allereerst dient te worden bedacht dat de besproken tienjaarstermijn gezien de leeftijd van de heer A een reëel obstakel is. Daarnaast dient het nieuwe vestigingsland een gunstig erfbelastingregime te kennen. Wat het eerste punt betreft, wordt soms overwogen de Nederlandse nationaliteit prijs te geven, daar de tienjaarstermijn dan niet langer een rol speelt en men rigoureus wordt bevrijd van de heffing van Nederlandse schenk- en erfbelasting. In de regel is het verwerven van een nieuwe nationaliteit gekoppeld aan het verlies

van de Nederlandse nationaliteit geen sinecure. In de praktijk vinden veel mensen dit een te grote stap. Bovendien betreft het veelal langdurige trajecten. Mensen voelen er ook weinig voor om de nationaliteit van een obscuur belastingparadijs te verwerven, waarna zij aan allerlei visaverplichtingen dienen te voldoen om andere landen te bezoeken.

Van belang is nog om op te merken dat de tienjaarstermijn niet overal op aarde geldt. Dit hangt samen met het feit dat Nederland erfbelastingverdragen heeft afgesloten met een zevental landen. Daarnaast bevatten de Belastingregeling Nederland-Curaçao, de Belastingregeling Nederland-Sint Maarten en de Belastingregeling voor het Koninkrijk bepalingen die van belang zijn voor de schenk- en erfbelasting. Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt dat de Belastingregeling voor het Koninkrijk nog uitsluitend van belang is voor de verhouding Nederland-Aruba.

4. Erfbelastingverdragen

Allereerst zal aandacht worden besteed aan de zeven erfbelastingverdragen. In een tweetal daarvan wordt de tienjaarstermijn genuanceerd. Zo is in het erfbelastingverdrag dat Nederland met Finland heeft gesloten een autonoom woonplaatsbegrip opgenomen. Dit houdt in dat niet wordt aangesloten bij de nationale wetgeving van de beide staten. De tienjarenregeling speelt derhalve in de verhouding Nederland-Finland geen rol. Indien de heer A zich derhalve definitief in Finland zou vestigen¹ en daar komt te overlijden, kan Nederland geen erfbelasting heffen. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met het feit dat Finland bij overlijden van de heer A als inwoner van Finland wel tot heffing van erfbelasting zal overgaan. De tarieven zijn progressief en lopen op tot 36%. Door de geleidelijkere progressie zullen de nichtjes uiteindelijk minder belasting zijn verschuldigd dan in Nederland. Gezien de voorkeur die de heer A lijkt te hebben voor een meer mediterraan klimaat, blijft de optie Finland verder onbesproken. Ook in het erfbelastingverdrag tussen Nederland en Israël wordt aandacht besteed aan de tienjaarstermijn. Anders dan in het verdrag Nederland-Finland kent het verdrag Nederland-Israël geen autonoom woonplaatsbegrip. Het verwijst naar de wetgeving van de beide staten en bevat een tiebreakerbepaling. Indien een Nederlander verhuist naar Israël en daar een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft ten tijde van zijn

overlijden en niet tevens in Nederland, dan wordt hij voor verdragsdoeleinden geacht zijn fiscale woonplaats in Israël te hebben.² Het verdrag kent echter wel een subsidiaire mogelijkheid om op basis van nationaliteit erfbelasting te heffen, zij het dat hier een beperking van tien jaar geldt. Nederland kan echter niet van deze mogelijkheid gebruikmaken indien de erfflater bij zijn overlijden een 'Oleh'³ was en zijn woonplaats ononderbroken in Israël had behouden.⁴ De heer A kan slechts van deze mogelijkheid gebruikmaken indien hij in aanmerking komt voor de 'Oleh'-status. Anders dan in Finland wordt in Israël geen schenk- en erfbelasting geheven en, hetgeen in overeenstemming lijkt te zijn met de wensen van de heer A, kent Israël een mediterraan klimaat.

Voor de volledigheid nog een opmerking over het erfbelastingverdrag tussen Nederland en Zweden. Uit de tekst van het verdrag moet worden geconcludeerd dat dit verdrag in het geheel niet van toepassing is op Nederlanders die als inwoners van Zweden komen te overlijden.⁵ Uit de memorie van toelichting op de goedkeuringswet⁶ lijkt echter iets anders te volgen. Daar staat letterlijk: "In verband hiermede laat Nederland de zgn. 'tienjarenregeling' vallen, (...)". Ondanks deze tegenspraak tussen tekst en toelichting is het verstandig aan te nemen dat bij emigratie naar Zweden de tienjarenregeling niet vervalt. Voor de goede orde dient te worden opgemerkt dat in Zweden geen schenk- en erfbelasting meer wordt geheven. De overige vier erfbelastingverdragen, te weten die met Zwitserland, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Oostenrijk,⁷ bevatten bepalingen op grond waarvan Nederland de tienjarenregeling kan toepassen, zij het als subsidiair heffingsrecht.⁸

5. Overige internationale regelingen

Ten aanzien van de regelingen die gelden met betrekking tot Aruba, Curaçao en Sint Maarten kan de situatie als volgt worden samengevat. Een emigratie van de heer A naar Aruba heeft tot gevolg dat de

² Art. 4 lid 1 en 3 Erfbelastingverdrag Nederland-Israël.

³ Een 'Oleh' (meervoud 'Olim') is iemand met een Joodse achtergrond die zich permanent vestigt in Israël op grond van de Wet op de terugkeer. Deze wet werd door de Knesset aangenomen op 5 juli 1950 en gepubliceerd in Sefer HaChukkim (Boek der Wetten) No. 51, p. 159. Wetswijzigingen vonden plaats op 23 augustus 1954 en 10 maart 1970.

⁴ Art. 12 erfbelastingverdrag Nederland-Israël.

⁵ Art. 1, par. 3 bepaalt dat het verdrag betrekking heeft op rechten ter zake van overlijden, van toepassing op de nalatenschap van overledenen, die bij hun overlijden Zweedse onderdanen waren, ofwel Nederlanders of Nederlandse onderdanen, die in Nederland hun woonplaats hadden.

⁶ Wet van 17 december 1952, *Stb.* 646.

⁷ De laatste twee verdragen hebben tevens betrekking op de schenkbelasting.

⁸ Dit houdt in dat Nederland bij dubbele belasting een vermindering zal dienen te verlenen.

¹ Onder woonplaats wordt in het erfbelastingverdrag Nederland-Finland verstaan de plaats waar de overledene zijn duurzaam verblijf had met de duidelijke bedoeling het te behouden. Indien de overledene in beide staten een dergelijk verblijf had, geldt een tiebreakerbepaling. Zie art. 1 par. 4 Erfbelastingverdrag Nederland-Finland.

tienjaarstermijn vervalt voor de erfbelasting en wordt verkort tot één jaar voor de schenkbelasting. Bij vestiging op Curaçao of Sint Maarten wordt de tienjaarstermijn voor beide heffingen verkort tot vijf jaar. Er dient echter rekening te worden gehouden met het feit dat op genoemde eilanden successiebelasting wordt geheven. Op Aruba geschiedt dit op grond van de Arubaanse Landsverordening Successiebelasting 1990, op Curaçao en Sint Maarten op basis van de Successiebelastingverordening 1908. Ook de vermogensvermeerdering bij wijze van schenking van een ingezetene van deze eilanden wordt op grond van deze wetgeving aan successiebelasting onderworpen.⁹ Op

de eilanden worden erfrechtelijke verkrijgingen en schenkingen aan de nichtjes belast tegen een tarief dat oploopt van 6% (tot 2.000 Antilliaanse guldens respectievelijk Arubaanse florins) tot 18% (boven 1.024.000 Antilliaanse guldens respectievelijk Arubaanse florins). Op de BES-eilanden worden geen schenk- en erfbelastingen geheven, maar daar geldt wel onverkort de tienjarenregeling.

6. Schematische weergave

Het voorgaande kan schematisch als hieronder worden weergegeven.

Prof. mr. F. Sonneveldt

Partner bij Mazars en hoogleraar Successiewet en Estate Planning Universiteit Leiden

⁹ Art. 2 onder d Arubaanse Landsverordening Successiebelasting 1990 respectievelijk art. 2 onder 4 Successiebelastingverordening 1908.

Verdragen	Tienjaarstermijn	Erfbelasting	Maximaal tarief (nichtjes)
Zwitserland (1951)	ja	ja	35% ^a
Zweden (1952)	ja ^b	nee	n.v.t.
Finland (1954)	nee	ja	36%
Verenigde Staten (1969)	ja	ja	40%
Israël (1974)	ja ^c	nee	n.v.t.
Verenigd Koninkrijk (1979)	ja	ja	40%
Oostenrijk (2001)	ja	nee	n.v.t.
Internationale regelingen	Tienjaarstermijn	Erfbelasting	Maximaal tarief (nichtjes)
Aruba	nee ^d	ja	18%
Curaçao	nee ^e	ja	18%
Sint Maarten	nee ^f	ja	18%
Andere besproken landen	Tienjaarstermijn	Erfbelasting	Maximaal tarief (nichtjes)
Bonaire	ja	nee	n.v.t.
Saba	ja	nee	n.v.t.
Sint Eustatius	ja	nee	n.v.t.
Frankrijk	ja	ja	45%
Spanje	ja	ja ^g	34% ^h

a. Het tarief van de erfbelasting verschilt per kanton.

b. Verdragstekst en toelichting komen op dit punt niet overeen, maar het lijkt verstandig om aan te nemen dat de tienjarenregeling niet vervalt.

c. Tenzij de erflater in aanmerking komt voor de 'Oleh'-status.

d. De tienjaarstermijn vervalt voor de erfbelasting en wordt verkort tot één jaar voor de schenkbelasting.

e. De tienjaarstermijn wordt verkort tot vijf jaar.

f. Idem.

g. Spanje sluit aan bij de woonplaats van de verkrijger en niet van de erflater. Voor zover het geen situsgoederen betreft, zijn er in casu geen Spaanse erfbelastinggevolgen.

h. Het effectieve tarief wordt berekend door het tarief van 34% te vermenigvuldigen met een factor die afhankelijk is van het vermogen van de verkrijger voorafgaand aan de verkrijging. Het effectieve tarief bedraagt maximaal 65%